

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 5 - Number: 18, p. 189-200, Winter 2021

Grimm Masallarının İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi* An Investigation: Values in Brothers Grimm Fairy Tales

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.983632>

Araştırma Makalesi / Research
Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
17.08.2021

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
16.11.2021

Makale Yayın Tarihi / Article
Publication Date
31.12.2021

Asya Studies

Nurcan Korkmaz Karataş

Milli Eğitim Bakanlığı,

nurcan.korkmaz@hotmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-2943-1029>

Doç. Dr. Bilal Yorulmaz

Marmara Üniversitesi Atatürk

Eğitim Fakültesi Temel Eğitim

Bölümü,

bilal.yorulmaz@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0003-3456-0797>

* “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış
Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri”
beyanları: Bu alışma için herhangi bir
ıkar atışması bildirilmemiştir. Bu
Çalışma için etik kurul onayı
gerekmemektedir.

z

İnsanın değerler dünyası, hayatı boyunca yaşadığı tecrübelerle şekillenmektedir. Her ne kadar ileriki yaşlarda insanın değerleri dönüşüme uğrasa da değerler eğitimi için en kritik dönem hayatın ilk yıllarıdır. Bu dönemde anne babanın modelliği, nasihatleri, yönlendirmeleri kadar masalların da önemli bir etkisi bulunmaktadır. Ülkemizde ve dünyada çocuklar tarafından en bilinen masalların başında Grimm masalları gelmektedir. Bu nedenle çocukların değerlerle ilk karşılaştığı materyallerden biri olan Grimm masallarının olumlu ve olumsuz yönleriyle incelenmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmanın temel amacı Grimm masallarında hangi olumlu ve olumsuz unsurların ne sıklıkta yer aldığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Grimm Kardeşlerin masallarından 51’i örnekleme olarak alınmış ve ele alınan masallar içerik analizi ile incelenmiştir. İncelenen masallarda 341 olumlu değere karşın 469 olumsuz unsur yer aldığını tespit edilmiştir. Grimm masallarında en sık yer alan olumlu değerler sırasıyla sevgi, yardımseverlik, şekat, iyilik yapmak, dostluk, sadakat, adalet, cesaret, nezaket ve dürüstlük iken, en az rastlanan değerler sabır, özveri, özdenetim, vefa, alakgntllk, hoşgörü, cömertlik, sorumluluk, saygı, alışkanlık ve dayanışmadır. En sık rastlanan olumsuz unsurlar sırasıyla şiddet, zararlı alışkanlıklar (sigara ve alkol kullanımı), yalan, ktllk, hilekrlilik, hakaret, agzlk, hırsızlık, ıkarlık, intikam ve kibir iken en az rastlanan olumsuz unsurlar sabırsızlık, nefret, intihar, cimrilik ve kıskançlıktır.

Anahtar Kelimeler: Grimm Kardeşler, Grimm Masalları, Masal, Değerler, Değerler Eğitimi

Abstract

Our values can change at any time in our life. However, the most critical period is early childhood. In early childhood, fairy tales are so important for values education as well as parents’ modelling and counseling. Brothers Grimm fairy tales are the most famous fairy tales around the world. So, millions of children are introduced to values by Grimm fairy tales. That’s why it is so important to investigate Brothers Grimm tales in terms of values. The aim of this study is to find out which values there are in Grimm Brothers tales and what the frequency is. Toward this goal, qualitative research method was used. Data was collected by using document analysis method. 51 Brothers Grimm tales were analyzed. 341 moral values (such as love, helping, affection, friendship, etc.) and 469 negative elements (such as violence, alcohol, smoking, lying, insulting, etc.) found in Grimm Brother’s fairy tales. The most frequent values were love, helpfulness, compassion, benevolence, friendship, loyalty, fairness, courage, kindness, and honesty respectively. The least frequent values were patience, devotion, self-control, fidelity, humility, tolerance, generosity, responsibility, respect, diligence, cooperation respectively. The most frequent negative elements were violence, bad habits (using alcohol and smoking), lying, malice, fraudulency, insulting, greed, robbery, self-seeking, revenge, and arrogance respectively. The least frequent negative elements were impatience, hatred, suicide, stinginess, and jealousy respectively.

Keywords: Brothers Grimm, Brder Grimm, Fairy Tales, Values, Values Education

Citation Information/Kaynaka Bilgisi

Karataş, N. K. ve Yorulmaz, B. (2021). Grimm Masallarının İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi. *Asya Studies- Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(18), 189-200.

GİRİŞ

Tarih boyunca tüm toplumlarda, eğitim her zaman hayatın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Eğitimin ana amaçlarından biri ahlaki değerlere sahip insan yetiştirmektir. Toplum, yetiştirmek istediği insanların hem iyi bir donanıma hem de sağlam bir karaktere sahip olmalarını ister (Dilmaç ve Ulusoy, 2020: 1). Bireylerde karakter oluşumundaki en büyük yardımcılarımız da değerlerdir.

Her toplum doğası gereği nesiller boyunca varlığını sürdürme eğilimindedir. Toplumlar için geçmişle bugün arasındaki bağı kurmakta en önemli faktörlerden biri, o toplumun değerleridir. Değerler yalnızca toplumun ortak hafızasının oluşmasını ve o toplumun uzun yıllar boyunca varlığını sürdürmesini sağlamaz. Yaşanan dönem içerisinde düzenin sağlanabilmesi de değerlere bağlıdır (Bozkurt, 2019: 5). Düzen bir toplumda huzurun ve refahın oluşması için ön koşullardan biridir. Karmaşa olan toplumlarda insanlar o topluma karşı aidiyet hissi oluşturamazlar ve aralarındaki güçlü bağ zayıflar. Tüm bunların sonucunda da toplumda ayrışmalar baş gösterir. Sosyal hayatın belli bir düzen içinde olması, her zaman ve her yerde aranan evrensel değerler (sevgi, saygı, dürüstlük, doğruluk, yardımseverlik, adalet, sabır, dostluk, hoşgörü sorumluluk, özdenetim, öz güven, vb.) sayesinde mümkündür (Aktepe, 2010: 2).

Değerlerin kişilere kazandırılmasının pek çok yolu vardır. Çocukların içinde yaşadığı toplumun geleneklerini, ahlaki ve insani değerlerini hoşça vakit geçirerek öğrenmesinde halk edebiyatı türlerinin önemli görevler üstlendiği söylenebilir (Kardaş ve Çınarcı, 2018: 13). Değerler eğitiminde kullanılacak en önemli halk edebiyatı türlerinden biri de masaldır. Erken yaşlarda tanıştığımız masallar değerlerin genç nesillere aktarımında önemli bir role sahiptir.

Masalların işlevi eğlenmek, eğlendirmek ve hoşça vakit geçirmek olarak belirtilir. Ancak eğlenirken de hoşça vakit geçirirken de anlatılan masalların eğitici rolünü unutmamak gerekir (Bakırcı ve Türkan, 2014: 1262). Çocuk edebiyatında çok önemli bir yer tutan masal oldukça eski bir geleneğe sahiptir. Anonim bir tür olan masallar üzerine yapılan ilk sistemli araştırmalar 19. yüzyılda başlamıştır. Masalların kökenini araştıran ilk kişi de Wilhelm Grimm'dir (Boratav, 2001; Akt. Güneş, 2019: 76).

Frankfurt'taki Hessen yakınlarında, Hanau'da birer yıl arayla dünyaya gelen Jacob (1785) ve Wilhelm (1786), altı çocuklu Grimm ailesinin üyesidirler (Danacı, 2010: 12). Grimm Kardeşler bir hukukçu olan babalarının 45 yaşındaki ani ölümünden sonra önce teyzelerinin yanına gönderilmişler fakat çeşitli sorunlar sebebiyle oradan da alınıp maddi durumu iyi olan bir aileye verilmişlerdir. Jacob, Marburg Üniversitesinde hukuk okumaya başlamış, Wilhelm de ondan bir sene sonra aynı üniversitede edebiyat bölümüne kayıt yaptırmıştır. İki kardeş annelerinin ölümünden sonra (1805) bilimsel eserler vermeye başlamışlardır. Grimm Kardeşler sözlü kültürde yaşamakta olan folklor malzemelerini unutulmaktan kurtarmayı amaç edinmişlerdir. Böylece köyleri ve kasabaları dolaşarak masalları bir araya getirip derlemişlerdir. (Danacı, 2010: 13).

Bugün neredeyse bütün dünyada Grimm Kardeşler (Grimm Brothers) olarak bilinen Jacob Ludwig Grimm (1785-1863) ve Wilhelm Carl Grimm (1786-1859), bu ünlerini ilk cildi 1812'de ikinci cildi 1815'te yayımlanan "Kinder-und Hausmärchen" adlı çalışmalarında yer alan ve dünya çapında şöhrete kavuşmuş olan masallara borçludurlar (Yılmaz, 2013: 35). Ülkemizde yapılan bir araştırmaya göre ise Türkiye'de çocuklar tarafından en çok bilenen masallar *Kırmızı Başlıklı Kız* (%82) ile *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* (%78) adlı Grimm masallarıdır (Çevik, 2008: 120). Dolayısıyla ülkemizde değerlerin genç nesillere aktarılmasında yoğun bir şekilde kullanılan Grimm masalları üzerine araştırma yapmak önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın amacı ülkemizde ve dünyada geniş bir okuyucu kitlesine ulaşan Grimm masallarında hangi olumlu ve olumsuz değerlerin ne sıklıkta yer aldığını tespit etmektir. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Grimm masallarında hangi olumlu değerler yer almaktadır?
2. Grimm masallarında bulunan olumlu değerler hangi sıklıkta yer almaktadır?
3. Grimm masallarında hangi olumsuz unsurlar bulunmaktadır?
4. Grimm masallarında bulunan olumsuz unsurlar hangi sıklıkta yer almaktadır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

"Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 41).

Araştırmamızda, araştırmanın konusuna ve amacına uygun olarak nitel araştırma desenlerinden biri olan temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmalarda doküman incelemesi; belgeler, arşiv kayıtları ve çeşitli materyallerden veri toplama ve çözümleme işlemidir (Gürbüz ve Faruk, 2017: 428-429). Araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında bilgi içeren materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189). Araştırmada Grimm Kardeşler'in Grimm Masalları adlı kitabının doküman analizi ile incelenebilmesi için bir içerik değerlendirme formu oluşturulmuştur.

İçerik Değerlendirme Formu

Veri toplamak amacıyla kullanılan kaynak, Grimm Kardeşlerin "Grimm Masalları" adlı kitabıdır. Grimm masalları yıllar içinde çeşitli değişimlere uğramış ve farklı zamanlarda pek çok yayınevi tarafından basılmıştır. Bu araştırmada 2019 yılında Epsilon Yayınevi tarafından yayınlanan Grimm Masalları adlı kitap kullanılmıştır (Grimm Kardeşler, 2019). Bu kitapta 51 adet Grimm masalı yer almaktadır. 211 Grimm masalından, incelediğimiz kitapta yer alan ve aşağıda isimleri bulunan 51 masal örneklem olarak seçilmiştir.

İçerik değerlendirme formu hazırlanırken literatür taranmış, seçilen masallar ön bir okumaya tabi tutulmuş, tespit edilen değerler ve olumsuz unsurlar kodlanarak forma alınmıştır. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenen 10 kök değer (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) de içerik değerlendirme formuna eklenmiştir. Oluşturulan form değerler eğitimi alanında uzman bir akademisyene inceltirilerek son hâlini almıştır. Çalışmada aşağıda isimleri yer alan masallar değerlendirilmiştir:

Tablo 1: Çalışma Kapsamında İncelenen Masallar

Şanslı Hans	Tilki İle At
Bremen Mızıkacıları	Kurt Ve Yedi Keçi Yavrusu
Altın Kuş	Canı Sıkılan Kemancı
Balıkçıyla Karısı	Kurt İle Keçi
Kuş İle Ayı	Rumpel-Stils-Kin
Dans Etmeyi Seven On İki Prenses	Kaz Çobanı
Uyuyan Güzel	Sadık John
Parmak Çocuk	Mavi Işık
Sadık Hayvanlar	Külkedisi
Jorinda Ve Jorindel	Genç Dev İle Terzi
Arı Kraliçe	Hans ve Karısı Gretel
Frederik Ve Katrin	Asker Ve Kargalar
Üç Zengin Çocuk	Güzeller Güzeli Kiraz
Kral Kabasakal	Holle Ana
Pamuk Prenses	Hayat Suyu
Cinler Ve Ayakkabıcı	Keçi Çobanı Peter
Şalgam	Dört Becerikli Kardeş
Yaşlı Sultan	Perilerin Bahçesi
Leydi İle Aslan	Sihirli Salatalar
Çalılıktaki İhtiyar	Burun
Altın Dağın Kralı	Beş Uşak
Altın Kaz	Haydut Damat
Bayan Tilki	Yedi Kuzgun
Hansel İle Gretel	Roland İle Mayıs Kuşu
Devin Saçındaki Üç Altın Tel	Rapunzel
Kurbağa Prens	

Verilerin Analizi

Araştırmamızda elde ettiğimiz verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. “İçerik analizi metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır. Araştırmacılar bu kelime ve kavramların varlığını, anlamlarını ve ilişkilerini belirler ve analiz ederek metinlerdeki mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunurlar.” (Büyüköztürk vd., 2020:259)

Geçerlik ve Güvenilirlik

Araştırmacı, araştırma problemine ilişkin olarak dokümanlara ulaştıktan sonra bu dokümanların doğruluğunu ve güvenilirliğini sorgulamalıdır. Zira dokümanlar yanlış olabilmekte ya da üzerlerinde oynama yapılabilmektedir. Dokümanların güvenilirliği ve doğruluğu doğrudan araştırmanın ve araştırmacının güvenilirliğini, kalitesini ve araştırma sonuçlarının geçerliliğini etkileyeceğinden üzerinde önemle durulması gereken bir husustur (Baş ve Akturan, 2017: 123). Bu araştırmada, dokümanların doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak adına Grimm Kardeşlerin internet üzerinden bulunan, kolayca ulaşılabilen fakat üzerinde oynamalar yapmaya da müsait olan masalları yerine, Epsilon Yayınevi tarafından basılmış olan Grimm Masalları kitabı incelenmiştir.

Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlılığını) artırmak için yapılan kodlamalar değerler eğitimi alanında uzman bir araştırmacı tarafından da kontrol edilmiş ve tutarlı olduğu gözlenmiştir. Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için araştırma süreci ayrıntılı biçimde tanımlanmıştır. Öte yandan kullanılan ham veri ve kodlar başka araştırmacıların değerlendirmesine imkân verecek şekilde muhafaza edilmektedir.

Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) sağlamak için değerlendirme formu oluştururken alanyazından faydalanılmıştır. Temalar ilgili kodları içerecek, ilgisizleri dışarıda bırakacak şekilde oluşturulmuştur. Araştırmanın dış geçerliliğini (aktarılabilirliğini) artırmak için araştırma süreci (araştırmanın metodu, veri toplama aracı, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması) ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Araştırmamızda kullandığımız masallar daha sonra başka araştırmacılar tarafından da değerlendirilebilir.

BULGULAR

Bu bölümde Grimm Masalları kitabında yer alan masallardan içerik analizi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Masal adları ve incelenen değerler tablolar hâlinde gösterilmiş ve masallardan örnekler sunulmuştur. Grimm masallarında değerlerin bazen örnek davranışlarla bazen de sözel ifade şeklinde yer aldığı görülmektedir. Bu nedenle örnekler mümkün oldukça bu iki türden verilmiştir. Bazı metinlerde geçen ifadeler ve davranışlar birden fazla değeri kapsamaktadır. Bunun gibi durumlarda ilgili bölüm her iki değer için de hesaplama dâhil edilmiştir.

Tablo 2: Grimm Masallarında Yer Alan Olumlu Değerlerin Masallara Göre Dağılımı

OLUMLU DEĞERLER														TOPLAM												
MASAL ADLARI	Sevgi	Yardıms severlik	Şefkat	iyilik yapmak	Dostluk	Sadakat	Adalet	Cesaret	Nezakat	Dürüstlük	Pişmanlık	Aile Birliğine Önem Verme	Doğruluk		Dayanışma	Çalışkanlık	Saygı	Sorumluluk	Cömertlik	Hoşgörü	Alçakgönüllü	Vefa	Öz Denetim	Özveri	Sabır	Vatanseverlik
Sadık John	2	1				3	12			3											1					22
Sadık Hayvanlar		3	3	6	2	2		1	1																	18
Altın Kuş	1	8	3					1		1	1															15
Hayat Suyu	3	3	1	1	3				1	1	1								1							15
Leydi İle Aslan	6	1				1		3	1				1													13
Parmak Çocuk	5			2				2				2					1						1			13
Sihirli Salatalar	3		5	1	1		1											1								12
Pamuk Prenses	3	1	4			1		2		1																12
Burun		1		1	5		2		1								1									11
Roland İle Mayıs Kuşu	3	1	1	2		2					1											1				11
Hans ve Karısı Gretel		1						2	7																	10
Şanslı Hans	3			2		1									2			1								9
Yaşlı Sultan			2		3	2				1	1															9
Yedi Kuzgun		1		1	1	1		2	1		1	1														9
Güzeller Güzeli Kiraz	3	3			2						1															9
Hansel İle Gretel	4						1		1			2														8
Külkedisi	1	2		3	1					1																8
Bremen Mızıkacıları								2						4									1			7
Kaz Çobanı	1			2			1													2				1		7
Çalıktaki İhtiyar			1	1		1	1			2					1											7
Genç Dev İle Terzi		1			1		2	3																		7
Cinler Ve Ayakkabıcı			1	3					1	1					1											7
Kuş İle Ayı							1							3		2										6
Arı Kraliçe		3	3																							6
Kral Kabasakal		1									4							1								6
Beş Uşak	1	1				1	2						1													6
Jorinda Ve Jorindel	4	1	1																							6
Devin Sağındaki Üç Altın Tel	1	1	1	1			1																			5
Kurt Ve Yedi Keçi Yavrusu	2		1				1					1														5
Holle Ana		1		1		1	1								1											5
Perilerin Bahçesi				1	4																					5
Rapunzel	3										1															4
Uyuyan Güzel	2							1					1													4
Kurbağa Prens	2					1							1													4
Altın Kaz	1	1		1															1							4
Haydut Damat	1		1				1		1																	4
Mavi Işık			1					1					1													3
Dans Etmeyi Seven On İki Prenses	1	1								1																3
Asker Ve Kargalar				1			1													1						3
Keçi Çobanı Peter					1		2																			3
Altın Dağın Kralı		1					1					1														3
Bayan Tilki						1		1								1										3
Şalgam			1													1										2
Tilki İle At		1					1																			2
Canı Sıkılan Kemancı		2																								2
Kurt İle Keçi					1		1																			2
Dört Becerikli Kardeş							1			1																2
Balıkçıyla Karısı			1																				1			2
Frederik Ve Katrin			1																							1
Rumpel-Stils-Kin													1													1
Üç Zengin Çocuk																										0
TOPLAM	52	44	33	30	28	27	21	21	17	11	10	8	7	7	5	4	3	3	2	2	2	2	1	1	1	341

Tablo 2’de görüldüğü üzere Grimm masallarında en sık (52) yer alan değer sevgidir. Buna rağmen 51 masalın 30’unda hiç bulunmayan sevgi değerinin, *Leydi ile Aslan* (6), *Parmak Çocuk* (5), *Jorinda ve Jorindel* (4) masallarında daha sık yer aldığı tespit edilmiştir.

Örnek vermek gerekirse *Leydi ile Aslan*, *Parmak Çocuk* ve *Güzeller Güzeli Kiraz* masallarında sevgi değeri “En küçük kızı en sevdiği kızı olduğu için adamcağız gül bulamadığı için çok üzülüyor, gülün yerine ne götüreceğini kara kara düşünüyormuş.” (s. 108), “Parmak Çocuk’un babası, “Onu asla satmam, o benim için dünyadaki tüm gümüşle altından daha değerlidir.” (s. 52) ve “Krallıktan çekilmek istiyorum ama yerime hanginizi seçeceğimi bilemiyorum. Çünkü üçünüzü de çok seviyorum.” (s. 238) şeklinde sözel olarak geçmektedir.

Masallarda ikinci en sık (44) geçen değer de yardımseverliktir. Buna karşılık incelediğimiz 51 masalın 26’sında bu değer yer almamaktadır. *Altın Kuş* (8), *Hayat Suyu* (3) ve *Şanlı Hans* (3) gibi bazı masallarda yardımseverlik değerinin daha sık yer aldığı tespit edilmiştir. Grimm masallarında yardımseverlik değerinin diğer değerlerde olduğu gibi bazen davranışlarla bazen de sözel olarak ifade edildiği görülmektedir.

Örneğin *Jorinda ve Jorindel* ile *Arı Kraliçe* masallarında yardımseverlik değeri “Genç adam elindeki çiçekle tüm kafeslere dokunup bütün kuşları eski haline getirmiş.” (s. 67) ve “Ördekler hemen suya dalmış, anahtarını bulup çocuğa getirmiş.” (s. 70) şeklinde davranışla ifade edilirken *Tilki ile At* masalında “Tilki bu sözleri dinledikten sonra, ata üzüntüsünü unutup neşeli olmasını söyleyerek,” Sana yardım edeceğim.” demiş.” (s. 154) şeklinde sözel olarak bahsedilmiştir.

İncelenen masallarda üçüncü en sık (33) geçen değer şefkattir. *Sihirli Salatalar* (5) ve *Pamuk Prenses* (4) masallarında sık kullanılan şefkat değeri, 51 masalın 32’sinde yer almamaktadır. İncelenen masallarda yer alan, şefkat değeri ile ilgili örnek ifadeler şu şekildedir:

Altın Kuş ve *Roland ile Mayıs Kuşu* masallarında şefkat değeri “Küçük oğluna çok düşkün olan babası, onun da başına kötü şeyler gelmesinden korkarak, bir süre bu teklifi kabul etmemiş...” (s. 21) ve “Çocukları ormanda bırakmaya yüreğim dayanmaz. Vahşi hayvanlar paramparça eder onları.” (s. 313) şeklinde şefkatli davranış model olarak sunulurken *Pamuk Prenses* masalında “Ona şefkatle bakmışlar ve uyandırmamaya özen göstermişler.” (s. 92) denilerek şefkat değeri sözel olarak ifade edilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde; Grimm masallarında iyilik yapma değerinin 30 defa geçtiği görülmektedir. İnclediğimiz 51 masalın 34’ünde yer almayan bu değer *Sadık Hayvanlar* (6) ve *Kül Kedisi* (3) masallarında diğerlerine göre daha yoğun bulunmaktadır.

Örneğin *Sadık Hayvanlar* masalında “İyi yürekli adam onlara biraz para vererek eşeği serbest bıraktırmış.” (s. 58) denilerek iyilik, hem sözel olarak hem de davranış olarak sergilenmektedir. *Şanlı Hans* ve *Devin Saçındaki Üç Altın Tel* masallarında ise iyilik yapmak değeri “Bir zamanlar, Hans adında iyi yürekli ve çalışkan bir çocuk varmış.” (s. 7) ve “Öyleyse bize bir iyilik yap lütfen.” (s. 144) şeklinde sözel olarak geçmektedir.

İncelenen masallarda sadakat değerinin 27 defa geçtiği tespit edilmiştir. Bu değere ait iletilerin çoğunun *Sadık John* (12) masalında geçtiği görülmüştür. Kalan iletiler 12 masala yayılmıştır. Örneğin *Sadık John* masalında sadakat değeri “Sözümü tutacağım, hayatıma bile mal olsa size babanıza verdiğim hizmet gibi sadakatle hizmet edeceğim” (s. 180) şeklinde sözel olarak geçmektedir. Ayrıca John öleceğini bildiği hâlde sözüne sadık kalmakta ve davranışlarıyla sadakat değerine örnek teşkil etmektedir.

Dostluk değeri masallarda 27 defa geçmektedir. *Burun* (5), *Perilerin Bahçesi* (4), *Sadık John* (3) masallarında bu değer daha sık geçtiği görülmektedir. Sadakat değerine benzer şekilde 51 masalın sadece 13’ünde dostluk değeri yer almaktadır. Örneğin *Yaşlı Sultan ve Keçi Çobanı Peter* masallarında dostluk değeri “Sonunda kurt, Yaşlı Sultan’la yine eskisi gibi iyi arkadaş olmaya söz vermiş.” (s. 107) ve “...dost kabul ettiği şanlı kişilere de zengin armağanlar vermiş.” (s. 257) şeklinde sözel ifadelerle geçmektedir.

Adalet değerinin ise Grimm masallarında 21 defa geçtiği tespit edilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi incelediğimiz 51 masalın 33’ünde adalet değeri yer almamakta ve adalet değerinin yoğun olarak yer aldığı bir masal da bulunmamaktadır. Masallarda yer alan adalet değeri ile ilgili örnek ifadeler şöyledir:

Genç Dev ile Terzi ve *Beş Uşak* masallarında adalet değeri “Şimdi anlaşmamıza uyanızı ve ücretimi ona göre ödemenizi istiyorum.” (s. 209) ve “Senin için pek çok sıkıntıya katlandım ama sen de benim için büyük üzüntüler yaşadın, artık ödeştik.” (s.302) şeklinde davranış olarak geçerken; *Burun* masalında, “Sırayla nöbet tutarak sorumluluğu adil bir şekilde paylaşmış olacaktırmış.” (s. 285) sözleriyle sunulmuştur.

Grimm masallarında 21 defa geçen cesaret değeri 51 masalın sadece 11’inde yer almaktadır. *Leydi ile Aslan* (3) ve *Genç Dev ile Terzi* (3) masallarında daha sık geçen cesarete dair örnek iletiler şu şekildedir:

Leydi ile Aslan ve *Keçi Çobanı Peter* masallarında cesaret değerinden sözel olarak “Ertesi sabah genç kız gideceği yolu öğrenip babasından ayrılmış ve cesaretle ormana girmiş.” (s. 110) ve “...önce korkudan dizleri titremiş, ama yavaş yavaş cesaretini toplamış.” (s. 259) şeklinde bahsedilmiştir. *Uyuyan Güzeli* masalında ise cesaretle davranış “Bunların hiçbirini beni korkutmuyor, gidip Gül Goncası’nı göreceğim, demiş. ...prens kararından dönmemiş.” (s. 48) şeklinde model davranış olarak sunulmuştur.

Nezaket değeri, incelediğimiz masalarda 17 defa yer almaktadır. 51 masalın 11'inde nezaket değeri sözel olarak veya davranışa yansımış şekliyle görülmektedir. *Hans ve Karısı Gretel* masalında bu değere çokça vurgu yapılarak “Annesi “Sakin bir kabalık yapma!” diye onu uyarılmış.” (s. 229) gibi sözlerle nezaket değerinden 7 defa bahsedilmiştir. Bunun dışında *Burun* ve *Yedi Kuzgun* masallarında nezaket değeri “Komşu ülkenin kralı askerleri prens zannettiği için büyük bir nezaketle ağırlamış.” (s. 287) ve “Yıldızlar kıza çok nazik, çok dostça davranmışlar.” (s. 310) şeklinde sözel ifade olarak geçmektedir.

İncelenen 51 masalın sadece sekizinde yer alan dürüstlük değeri Grimm masallarında 11 defa geçmektedir. Örneğin; *Cinler ve Ayakkabıcı* ve *Çalılıktaki İhtiyar* masallarında dürüstlük değeri “Bir zamanlar, çok çalışkan ve dürüst bir ayakkabıcı varmış.” (s. 98) ve “Bizim dürüst dostumuz da yoluna devam etmiş.” (s. 116) şeklinde sözel olarak geçerken *Pamuk Prenses* masalında “Kraliçe bunu duyunca çılgına dönmüş, çünkü aynasının hiç yalan söylemediğini biliyormuş.” (s. 92) ifadeleriyle bir davranış modeli olarak yer almıştır.

İncelenen masalarda pişmanlık değerinin 10 defa geçtiği tespit edilmiştir. Bu iletilerin yaklaşık yarısı *Kral Kabasakal* (4) masalında bulunmakta ve 51 masalın sadece yedisinde pişmanlık değeri yer almaktadır. Örneğin; *Kral kabasakal* masalında pişmanlık değeri “Ah! Ben ne şanssız bir kızım! Keşke Kral Kabasakal'la evlenseydim!” (s. 85) ve “Kendisini böyle alçaltıp bu hâllere düşüren kibrini ve alaycılığını hatırlayarak acı bir pişmanlık duymuş.” (s. 87) ifadeleriyle davranışa yansımış şekilde görülmektedir.

Grimm masallarında aile birliğine önem verme değeri 6 masalda, toplamda 8 defa geçmektedir. *Altın Kuş* ve *Hansel ile Gretel* masallarında aile birliğine önem verme değeri “Çocuk bir an bile düşünmeden, kendisinden istenilen parayı ödeyerek ağabeylerini kurtarmış.” (s. 25) ve “Gretel, için rahat etsin benim sevgili karacam, seni asla bırakmayacağım, diyerek boynundaki altın kolyeyi çıkarıp karacanın boynuna takmış.” (s. 137) şeklinde davranışla ifade edilmiştir.

Grimm masallarında dayanışma sadece *Bremen Mızıkacıları* (4) ve *Kuş ile Ayı* (3) masallarında, toplamda 7 defa yer almaktadır. Örnek vermek gerekirse dayanışma değeri *Bremen Mızıkacıları* masalında “İstersen sen de benimle gel. Birlikte bir şeyler yaparız. Ne dersin?” (s. 14); *Kuş ile Ayı* masalında “Bu sözleri duyan ayı, kendisini savunabilmek için öküzü, eşeği, erkek geyiği ve yeryüzündeki tüm dört ayaklı hayvanları yardıma çağırılmış.” (s. 37) sözleriyle ifade edilmekte ve hayvanların dayanışma içerisinde hareket ettikleri görülmektedir.

Doğruluk değeri incelenen masalarda 7 defa yer almaktadır. Var olan bu değerler 7 ayrı masalda birer defa geçmektedir. Genel olarak bu değer masalarda, verdiği sözü tutma davranışı olarak görülmektedir. *Kurbağa Prens* masalında doğruluk değeri “Kral, prensese, bir söz verdiysen onu tutmak zorundasın; kurbağayı içeri al, demiş.” (s. 151) ifadeleriyle bir davranış olarak görülmektedir.

Çalışkanlık değerinin masalarda 5 defa geçtiği tespit edilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi çalışkanlık değeri sadece 4 masalda yer almaktadır. Masalarda yer alan çalışkanlık değerleri ile ilgili örnek ifadeler şöyledir:

Holle Ana ve *Çalılıktaki İhtiyar* masallarında çalışkanlık değerinden “Kızlardan biri güzel ve çalışkan, öteki çirkin ve tembelmiş.” (s. 244) ve “Bir zamanlar bir çiftinin sadık ve çalışkan bir uşağı varmış.” (s. 115) şeklinde sözel atıflarla bahsedilmektedir.

Grimm masallarında en az yer alan saygı değerinin 4 defa; sorumluluk ve cömertlik değerlerinin 3 defa; hoşgörü, alçakgönüllülük, vefa ve öz denetim değerlerinin 2 ve özveri ile sabır değerlerinin ise 1 defa geçtiği tespit edilmiştir. Vatansızlık değerlerine ise Grimm masallarında rastlanmamıştır. Bu değerler ile ilgili örnek ifadeler şöyledir:

Saygı değeri *Şalgam* masalında “En iyisi bunu götürüp bir saygı işareti olarak krala armağan edeyim.” (s. 101) cümlesinde görüldüğü üzere sözlü ifadelerle yer almaktadır. Sorumluluk değeri *Kral Kabasakal* masalında “Burada her şeyi kendi başına yapman gerekiyor.” (s. 85) ve *Kurt ve Yedi Küçük Oğlak* masalında davranışa yansımış olarak “Anne keçi yavrularını çok sever, onları korumak için elinden geleni yaparmış.” (s. 155) şeklinde geçmektedir. Cömertlik değeri, *Atın Kaz* masalında “Bende yalnızca kuru ekmele ekşi bira var, ama istersen oturur birlikte yeriz.” (s. 127) sözleriyle geçmektedir. Hoşgörü değeri, *Asker ve Kargalar* masalında “Asker çok iyi yürekli ve bağışlayıcı bir insanmış. Onları affetmiş, ikisini de saraya götürüp yiyecek ve giyecek vermiş.” (s. 222) şeklinde davranış olarak gözlemlenmektedir. Alçakgönüllülük değeri, *Kaz Çobanı* masalında “Ancak prenses çok alçakgönüllü ve iyi yürekliymiş.” şeklinde geçmektedir. Vefa değeri, *Sadık John* masalında “Bize gösterdiği sonsuz sadakat ve dürüstlüğe karşılık ona bunu borçluyuz.” sözleriyle yer almaktadır. Öz denetim değeri, *Balıkçıyla Karısı* masalında “Bunun sonu iyi olmayacak. Bu kadar çok şey istenir mi?” sözleriyle yer almaktadır. “*Bremen Mızıkacıları*’nda özveri değeri “Sahibine yıllarca özveriyle hizmet etmiş ama bir gün gelmiş, yaşlanmış; gitgide çalışamaz, ağır iş yapamaz hâle gelmiş.” (s. 14) şeklinde; *Kaz Çobanı* masalında ise sabır değeri “Prensesin başına gelenleri kimseye anlatmayacak kadar sabırlı ve alçakgönüllü olmasına da hayran kalmış.” (s. 178) şeklinde sözel ifade olarak geçmektedir.

Toplam değerlere bakıldığında ise Grimm Kardeşlerin Grimm Masalları adlı masal kitabında 341 olumlu değere yer verildiği görülmektedir.

Tablo 3: Grimm Masallarında Yer Alan Olumsuz Unsurların Masallara Göre Dağılımı

MASALLAR	OLUMSUZ UNSURLAR														TOPLAM				
	Şiddet	Zararlı Alışkanlıklar	Yalan	Kötülük	Hilekarlık	Hakaret	Ağgözlük	Hırsızlık	Çıkarıcılık	İntikamcılık	Kibir	Vefasızlık	Aşğıllama	Kıskançlık		Cimrilik	İntihar	Nefret	Sabırsızlık
Pamuk Prenses	3	4	3	7	3					1				4			1		26
Hans ve Karısı Gretel	1	8	4	3	3	4													23
Genç Dev İle Terzi	5	1	4		8	2		1							2				23
Frederik Ve Katrin		15	1			1		1					1						19
Hayat Suyu	2		1	2	1	2		1	2	3	2		1	1					18
Mavi Işık	2	8	1		1				3	1		1							17
Altın Kaz		10		1		1	3												15
Balıkçıyla Karısı							12		2		1								15
Kral Kabasakal			1			6				1	3		3						14
Kurt Ve Yedi Keçi Yavrusu	3		4	4	1		1												13
Dans Etmeyi Seven On İki Prenses	2	8			1	2													13
Roland İle Mayıs Kuşu			3	6		2						1				1			13
Şanslı Hans		1	5		5														11
Altın Kuş	2		3		2	2	1						1						11
Şalgam	2		4		1		1		1					1			1		11
Kurt İle Keçi						1	6	3	1										11
Canı Sıkılan Kemancı	3		6							1									10
Devin Saçındaki Üç Altın Tel	4		2	2	1	1													10
Külkedisi	2		2	5		1													10
Beş Uşak	2	2	1	2	2						1								10
Parmak Çocuk	3		4		2			1											10
Sadık Hayvanlar	3		2		1		1	2										1	10
Rapunzel	2			4	1			1								1			9
Burun		1	1	1	1	1		2		1									8
Altın Dağın Kralı	3		2		1					1		1							8
Rumpel-Stils-Kin		1					3		3				1						8
Çalıltaki İhtiyar	2		2					1		1					2				8
Kuş İle Ayı	1			1	1	1				2	1		1						8
Asker Ve Kargalar	2		1	1	2			1											7
Haydut Damat	2	4		1															7
Bayan Tilki		1	1	1	2	2													7
Sihirli Salatalar	1		1		1		1	1		2									7
Bremen Mızıkacıları	3											4							7
Hansel İle Gretel	5			2															7
Sadık John	4		2	1															7
Holle Ana				2	1	1	1		1										6
Yaşlı Sultan	2				1				1	1		1							6
Dört Becerikli Kardeş	1							5											6
Arı Kraliçe	3										1		1						5
Kaz Çobanı	2		1	1	1														5
Leydi İle Aslan	3				2														5
Tilki İle At			1		1		1					1							4
Jorinda Ve Jorindel	2			2															4
Kurbağa Prens				1		3													4
Üç Zengin Çocuk	2		1																3
Uyuyan Güzel	1			1						1									3
Güzeller Güzeli Kiraz				1		1								1					3
Keçi Çobanı Peter		3																	3
Yedi Kuzgun	1																		1
Cinler Ve Ayakkabıcı																			0
Perilerin Bahçesi																			0
TOPLAM	81	67	64	52	47	34	31	19	15	15	10	9	9	7	4	2	2	1	469

Grimm masallarında en sık (81) geçen olumsuz unsur şiddettir. 51 masalın 34'ünde şiddet yer almakta ve *Genç Dev ile Terzi* (5), *Devin Saçındaki Üç Altın Tel* (4) ile *Sadık John* (4) masallarında diğerlerine nazaran daha sık rastlanmaktadır. Ülkemizde yapılan ve farklı bir örneklem üzerinden yürütülen bir çalışmada da Grimm masallarında 62 şiddet ögesine rastlandığı ve şiddet ögelerinin tespit edilen olumsuz unsurların yüzde 40'ını oluşturduğu ifade edilmiştir (Mert, 2019: 1075). Grimm masallarında yer alan şiddet ile ilgili örnek ifadeler şu şekildedir:

Rapunzel, *Sadık John* ve *Şalgam* masallarında şiddet “Senin kuş uçtu gitti! Kuşunu kedi kaptı! O kedi şimdi senin de gözlerini oyacak!” (s. 326), “Öyleyse çocuklarının başlarını kes ve kanlarını üzerime serp, böylece yaşama geri dönebilirim, demiş.” (s. 187) ve “Sonunda kafasına bir dolu dehşet verici düşünce dolmuş ve kardeşini öldürmeye karar vermiş. Kardeşini öldürtmek için bir sürü katil kiralayıp nerede pusuya yatacaklarını gösterdikten sonra...” (s. 103) gibi cümlelerle yer almakta ve masallardaki karakterler bu şiddet davranışlarını sergilemektedirler. *Güzeller Güzeli Kiraz* masalında ise şiddet kardeşler arasında görülmektedir. Bu durum şu cümlelerle ifade edilmektedir “Prensler dünyayı dolaşırken... Üçü de ona aşık olmuş ve üçü de onunla evlenmek istemiş. Bu yoğun duygular içinde kızı paylaşamayınca kılıçları çekip dövüşmeye başlamışlar.” (s. 238).

Grimm masallarında içki, sigara, pipo gibi zararlı alışkanlıklar 67 defa geçmektedir. 51 masalın 14'ünde yer alan zararlı alışkanlıklar daha çok *Frederik ve Katrin* (15), *Altın Kaz* (10), ve *Hans ve Karısı Gretel* (8) masallarında görülmektedir. Örneğin; zararlı alışkanlıklar, *Mavi Işık*, *Haydut Damat* ve *Frederik ve Katrin* masallarında “Son bir pipo içeyim, bu ömrümün son keyfi olacak diye düşünerek mavi ışıla piposunu yakmış, içmeye başlamış.” (s. 190), “Kıza üç bardak şarap içirmişler; şarapların biri beyaz, biri kırmızı, biri sarıymış. Bunları içen kız önce kendinden geçmiş, sonra düşüp ölmüş.” (s. 305) ve “Döndüğümde çok acıkmış olacağım, bana güzel bir yemek yap, biramı da hazır et.” (s. 72) şeklinde yer almaktadır.

Grimm masallarında en sık geçen olumsuz unsurlardan biri de yalan söylemektir. Masallarda toplamda 64 defa yalan geçmektedir. *Canı Sıkılan Kemancı* (6) ve *Şanslı Hans* (5) masallarında daha sık görülen yalan, 50 masalın 28'inde yer almaktadır. Masallarda yer alan yalan ile ilgili örnek ifadeler şu şekildedir:

Şanslı Hans ve *Altın Kuş* masallarında yalan “Bileyici az ötesinde duran, biraz pürüzlü olması dışında hiçbir özelliği olmayan bir taşı Hans'a uzatmış. “Bak bu çok değerli bir taştır. Akıllıca kullanırsan çok işine yarar.” demiş.” (s. 12) ve “O hiçbir şeyden kuşkulandıktan nehrin kıyısına oturunca, iki kötü ağabey arkasından yaklaşıp delikanlıyı nehre atmışlar... sonra kendi krallarının huzuruna çıkarak, “Bunların tümünü kendi çabamızla kazandık.” demişler.” (s. 26) şeklinde olumsuz bir davranış olarak yer almaktadır.

Kötülük yapmak ve kötü kalpli olmanın Grimm masallarında 52 defa geçtiği tespit edilmiştir. İncelenen 51 masalın 23'ünde kötülük yapmak yer almaktadır. Örneğin; *Roland ile Mayıs Kuşu* ve *Pamuk Prenses* masallarında kötülük yapmak, “Hemen buradan kaçıp kurtulmalıyız, çünkü bu yaşlı kadın çok kötü yürekli bir cadı.” (s. 317) ve “Kötü yürekli kraliçenin kanı donmuş.” (s. 94) şeklinde sözel olarak geçmektedir. Kötü olarak adlandırılan karakterler ise davranışlarıyla bu tanımlamayı haklı çıkarmaktadırlar. Kötülük, *Kül Kedisi* masalında, “Üzerine gri bir paçavra giydirip onunla alay etmişler, sonra da mutfağa çalışmaya göndermişler.” sözleriyle davranışa yansımış şekilde görülmektedir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere Grimm masallarında hilekârlık 47 defa geçmektedir. 51 masalın 26'sında yer alan hilekârlık *Genç Dev ile Terzi* (8) ve *Şanslı Hans* (5) masallarında daha sık görülmektedir. İncelenen masallarda yer alan hilekârlık ile ilgili örnek ifadeler şöyledir:

Canı Sıkılan Kemancı ve *Sihirli Salatalar* masallarında hilekârlık “Kurt kendisine söyleneni yapınca, kemancı yerden büyük bir taş almış, kurdun ayaklarının üzerine koymuş. Taş kovuğun içindeki ayaklarını öyle bir sıkıştırmış ki kurt yerinden kılmıdayamaz bir hâle gelmiş.” (s. 160) ve “O uyurken kız pelerini delikanlının omzundan alıp kendi omzuna atmış, elmasları da alıp evde olmayı dilemiş.” (s. 280) cümleleriyle davranış olarak aktarılmıştır. *Genç Dev ile Terzi* masalında ise “Hilekâr demirci, çocuğa şöyle bir bakmış; onun güçlü kuvvetli olduğunu, ekmeğini hakkıyla kazanacağını anlamış.” (s. 207) şeklinde sözel olarak yer almıştır.

İncelenen Grimm masallarında hakaretin 34 defa geçtiği tespit edilmiştir. Tablo 3'te de görüldüğü gibi 51 masalın 18'inde hakaret yer almaktadır. İncelenen masallarda yer alan hakaret ile ilgili örnek ifadeler şöyledir:

Dans Etmeyi Seven On İki Prenses, *Frederik ve Katrin*, *Hayat Suyu* masallarında “Ödle sen de diye takılmış kardeşine.” (s. 42); “Hay sersem yaratık!” (s. 42); “Neden böyle aptalca şeyler yapıyorsun

kadın, diye bağırması.” (s. 76); “Sana ne çirkin bücür!” (s. 249) şeklindeki cümlelerde hakaret ifadeleri kullanılmıştır.

Bir diğer olumsuz unsur olan açgözlülük ise Grimm masallarında 31 defa geçmektedir. İncelenen 51 masalın 11’inde bulunan açgözlülük *Balıkçıyla Karısı* (12), *Kurt ile Keçi* (6) masallarında daha sık yer almaktadır. Örneğin; *Rumpel-Stils-Kin*, *Balıkçıyla Karısı* ve *Altın Kaz* masallarında açgözlülük “Kral ne yazık ki oda dolusu altınla yetinmeyecek kadar açgözlü bir adammış.” (s. 167); “Kocacığım, çabuk balığa gidip söyle, güneşle ayın efendisi olmak istiyorum.” (s. 34); “...altın tüylerinden birini koparmak istemişler. En sonunda en büyük kız, tüylerinden birini koparmalıyım koparacağım da, diyerek...” (s. 128) gibi cümlelerle ifade edilmekte ve karakterler açgözlü davranışlarda bulunmaktadırlar.

Grimm masallarında intikamcılık 15 defa geçmektedir. İncelenen 51 masalın 11’inde karakterler affetmek yerine intikam almayı tercih etmektedirler. Örneğin; *Altın Dağın Kralı*, *Canı Sıkılan Kemancı* ve *Hayat Suyu* masallarında intikam “Sonunda kadın kocasının sözlerine inanmış gibi yaptıysa da intikam almaktan vazgeçmemiş.” (s. 123), “Kendisini bu duruma düşüren kemancıya o kadar kızgınmış ki, eline geçirse parçalayacaktı.” (s. 162) ve “Cüce de bu sözlere çok kızmış ve delikanlıya büyü yapmış.” (s. 249) şeklinde ifade edilmekte ve karakterler intikam almaktadırlar.

Tabloda görüldüğü üzere hırsızlık 19 defa ve 11 farklı masalda yer almaktadır. *Dört Becerikli Kardeş* ve *Burun* masallarında “Hırsız, öyleyse ben hünerimi deneyeyim demiş. Gitmiş, prensesi ejderhanın başının altından öyle bir incelikle ve öyle çabuk almış ki canavar horul horul uyumaya devam etmiş.” (s. 267) ve “Hizmetçi usulca askerin çadırına girip boruyu asılı olduğu yerden çalmış.” (s. 289) ifadeleriyle hem sözlü ifade olarak geçmekte hem de davranış olarak sergilenmektedir.

Grimm masallarında çıkarıcılık 15 defa ve 9 farklı masalda geçmektedir. Örneğin; çıkarıcılık, *Holle Ana* ve *Mavi Işık* masallarında “İlk gün çok iyi davranmış ve yaşlı kadının tüm isteklerini yerine getirmiş. Çünkü akli fikri ondan alacağı altınlardaymış.” (s. 247) ve “Sana acıdım ama istediklerini veririm yarın sabah bütün bahçemi kazman gerekecek.” (s. 189) şeklinde ifade edilmektedir. Karakterler çıkarıcı fikirlerini uygulamaya da dönüştürmektedirler.

Grimm masallarında olumsuz unsurlardan kibrin 10 defa, vefasızlık ve aşağılamanın ise dokuz defa geçtiği görülmektedir. Örneğin; *Hayat Suyu* masalında, “Çünkü ikisi de bana kötü davrandılar, tavsiyelerime kulak vermediler. İkisi de burnu büyük ve kibirli.” (s.252) sözleri ile kibir; *Bremen Mızıkacıları* masalında “Sahibim yaşlandığım ve artık avda işe yaramadığım için benden kurtulmaya çalışıyordu.” (s. 14) ifadeleriyle vefasızlık; *Kral Kabasakal* masalında “Bunu yapamayacağın anlaşılıyor. Bari yün eğirmeyi dene belki bunu becerirsin.”, “Şimdi hiçbir işe yaramadığını anladın mı?”, “Hiçbir işi beceremiyorsun. Başıma tam bir dert oldun!” (s. 86) sözleriyle aşağılama yer almaktadır.

Kıskançlığın yedi, cimriliğin dört, nefretin iki, sabırsızlığın ise bir defa geçtiği görülmektedir. Örneğin; *Pamuk Prenses* masalında “Kraliçe bunu duyunca kızgınlık ve kıskançlıktan rengi atmış.” (s. 90) şeklinde kıskançlık, hem sözlü hem de davranışa yansımış olarak yer almaktadır. *Çalılıktaki İhtiyar* masalında cimrilik, “Çiftçi çok cimri bir adammış.” (s. 115) şeklinde sözel olarak ifade edilmiştir. Nefret ise *Pamuk Prenses* masalında “Pamuk Prenses’in hâlâ yaşadığını duymak için nefret ve kötülükle doldurmuş.” (s. 94) şeklinde yine sözel olarak ifade edilmektedir. Sabırsızlık, *Sadık Hayvanlar* masalında “Eşek bu sözleri duyunca, daha fazla susamamış ama ağzını açınca da taşı yere düşürmüş.” (s. 62) şeklinde geçmektedir.

Roland ile Mayıs Kuşu ve *Rapunzel* masallarında ise masal kahramanları intihara teşebbüs etmişlerdir. *Roland ile Mayıs Kuşu* masalında “Mayıs Kuşu uzun zaman Roland’ın gelmesini beklemiş. Delikanlı görünmeyince o kadar üzülmüş ki kendisini papatyaya çevirmiş. Biri gelip üzerime basar. Ben de yaşamaktan kurtulurum diye düşünüyormuş.” (s. 319) denilmekte, *Rapunzel* masalında ise “Prens Rapunzel’ini yitirdiğini öğrenince öyle büyük bir kedere kapılmış ki gözü hiçbir şey görmemiş. Acısından kendisini kuleden aşağı atmış.” (s. 326) sözleriyle prensin intiharı anlatılmaktadır.

Cinler ve Ayakkabıcı ile *Perilerin Bahçesi* masallarında ise hiçbir olumsuz unsura rastlanmamıştır. Dolayısıyla 51 masaldan sadece ikisinin olumsuz unsurlardan arındırılmış olduğu görülmektedir. Genel olarak baktığımızda Grimm Masalları kitabında toplam 469 olumsuz unsura rastlanmaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında incelenen Grimm masallarında 341 olumlu, 469 olumsuz ileti tespit edilmiştir. Sevgi ve yardımseverlik değerleri masalda en çok geçen değerler iken bunların zıddı olan olumsuz unsurlar daha az bulunmaktadır. Sevgi 52, nefret 2, yardımseverlik 44, çıkarıcılık 15 iletide yer almaktadır. Olumlu değerlerden olan, dostluk 28, sadakat 27, adalet ise 21 defa masalarda geçmektedir. Hilekârlık, yalan, şiddet ve kötülük gibi olumsuz unsurlar zıddı olan olumlu değerlerden daha yoğun bir şekilde masalarda işlenmiştir. Şiddet 81, kötülük 52 iletide geçerken şefkat değeri 33, iyilik değeri 30 iletide geçmektedir. Aynı şekilde 64 yalan, 47 hilekârlık iletisine karşılık 7 doğruluk ve 11 dürüstlük iletisi bulunmaktadır. Hakaret 34 defa görülürken nezaket ifadeleri 17 defa yer almaktadır. Açgözlülük 31, cimrilik 4 defa karşımıza çıkarken cömertlik sadece 3 masalda davranış şeklinde görülmektedir. Çocuk kitaplarında bulunması şaşırtıcı olan alkol ve sigara gibi zararlı alışkanlıklar da oldukça yoğun bir şekilde (67) masalarda yer almaktadır. Bu durum Grimm Kardeşlerin aslında yetişkinlere yönelik olan halk edebiyatı ürünlerini toplamaları ve bunları çocuklara yönelik masallara dönüştürmelerinden kaynaklanmaktadır (Silva, 2012: 134). Yetişkin dünyasına ait unsurların ayıklanmasında (Lewin, 2020: 215) yeteri kadar özen gösterilmediği görülmektedir.

Grimm masallarında tespit ettiğimiz ikircikli mesajlara başka çalışmalarda da dikkat çekilmiştir. Örneğin Karakuş ve Deniz'e (2019:1674) göre Grimm masallarında bir yandan; iyilik her zaman kazanır, açgözlü olmamak gerekir, hırsızlık yapmak kötüdür, sadakat önemli bir erdemdir, alay etmek kötüdür, intikam almak kötüdür gibi mesajlar verilirken diğer yandan; iyiler kaybeder, kötüler kazanır, açgözlü olmak normaldir, hırsızlık yapmak normaldir, sadakat önemli değildir, alay etmek normaldir, intikam almak normaldir mesajları verilmektedir. Ayrıca bu masalarda, aileden izinsiz hareket edilerek mutluluğa ulaşılır, güzellik ve dış görünüş çok önemlidir, çaba sarf etmek insanı sonuca ulaştırmaz, baba, anne, kardeş kötüdür, kurnazlar hep kazanır gibi olumsuz mesajlar da bulunmaktadır.

Grimm masallarında özellikle küçük yaştaki çocuklar açısından yanıltıcı ve denenmesi hâlinde tehlikeli sonuçlar doğurabilecek mesajlar da bulunmaktadır. Örneğin bu masalarda ölen kişilerin tekrar dirilebilecekleri sıkça yer almaktadır. *İyi ve Kötü Kalpli Eş* masasında kız köprüden dereye atılır ve dreden bembeyaz bir ördek olarak çıkar. Daha sonra aynı ördeğin boynu vurulur ve ördek güzel bir prensese dönüşür. *Kız ve Erkek Kardeş* masasında ise prensesi, üvey anne ve üvey kardeşi birlik olup öldürürler ama prenses dirilir ve çocuğunu emzirir. Ayrıca bu masalarda yılan eti yenildiğinde hayvanların dilinin anlaşılabilmesi, kurdun karnı kesilip tekrar dikildiğinde hayvanın yaşayabileceği, kedilerin insanlara zarar veren hayvanlar oldukları, güvercinlerin insanların gözlerini oydukları, ağacın meyve vermesi için altındaki farenin öldürülmesi gerektiği, maddi çıkar elde etmek için insanın ayak başparmağı ve topuğunu bıçakla kesebileceği vs. ifade edilmektedir (Güneş, 2006: 105). *Rapunzel* ve *Roland ile Mayıs Kuşu* masalarında başkahramanların intihar etmek istemesi ve hatta birinin kendini kuleden aşağıya atması da küçük yaştaki çocuklar için tehlikeli örneklerdir.

Grimm masallarında dikkat çekmek istediğimiz son husus “iyi” ve “kötü”ye karşı yaklaşımdır. Kötüler fiziksel güzelliğe sahip olsalar da zalim bir kalbe sahiptirler ve sonunda dehşet verici bir cezaya maruz kalırlar. Gözleri kuşlar tarafından gaganarak kör edilir ya da demirden kızgın ayakkabılar giymek zorunda kalırlar. Bu cezalar çocuk okuyucuyu dehşete düşürecek anlatımlardır. İyilerin ise hem kalpleri hem yüzleri güzel olsa da kaderleri kötüdür. Zalim insanların elinde işkence görürler ama sonunda iyiler hep kazanır (Wulandari ve Darmojuwono, 2021: 167-168).

Her ne kadar Grimm masallarında iyiler daima kazansa da kazanma yolları problemlidir. Bu masallara göre hâlimden memnun bir fakirsen, durumunu düzeltmek için hiçbir adım atmıyorsan, zenginlikle ödüllendirilirsin. İnsanların seni aşağılamasına katlanırsan, seni köleleştirmelerine, seni ezmelerine sesini çıkarmazsan ileride şöhrete ve güce kavuşursun. Yani mücadele etmek yerine pasif bir şekilde mucize beklersen bu mucize gerçekleşir ve mutlu sona ulaşırsın. Zengin olmak için çaba gösterirsen o zaman ağır bir cezaya maruz kalırsın (Reinstein, 1983: 49).

Masalarda kötülük yapan karakterlerin iyi olan hiçbir yönünden bahsedilmemektedir. Kötüler genellikle masalın sonunda ders verici bir cezaya çarptırılmaktadır fakat bu karakterlerin, başına gelen ders verici olaylardan sonra bile pişmanlık duygusu gösterdikleri nadiren görülmektedir. Yapılan literatür çalışmasında da bahsedildiği gibi ölen kişinin tekrar dirilebileceği, insanların çok sevdiği kişilere kavuşamadıkları zaman bu uğurda intihar edebilecekleri gibi mesajlar da masalarda yer almaktadır. Bu mesajlar da yine çocukları yanlış bir şekilde yönlendirebilecek ve onların kendilerine zarar vermelerine sebep olabilecek tehlikeli mesajlardandır. Masallardaki iyilere karşı bakış açısı her ne kadar olumlu olsa da bazı masalarda hakkını savunmasan bile sen iyi olduktan sonra her şeyin kendiliğinden düzeleceği,

kendin için hiçbir çaba göstermesen de işlerin yoluna gireceği şeklinde oluşturulan algı yine çocukların kendi hayatlarına yön vermek yerine olayları akışına bırakmaları ve sadece iyi olmalarının yeterli olduğu mesajını vermektedir. Bu durum mücadele etmek yerine çabasız bir şekilde kurtarılmayı bekleyen, bir mucize olmasını uman kişilerin doğru yolda olduğunu çocuklara dikte etmektedir.

Sonuç olarak Grimm masallarında olumsuz unsurların olumlu değerlerden yoğun oluşu, verilen mesajların birbiriyle çelişmesi, pedagojik açıdan uygun olmayan anlatımlara yer verilmesi, olumsuz davranış örneklerine sıklıkla yer verilmesi, iyilerin kazanma yollarının hayatın gerçekleriyle örtüşmemesi gibi hususlar değerlerin çocuklara aktarımında bu masalları problemlilik kılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aktepe, V. (2010). İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde “Yardımseverlik” Değerinin Etkinlik Temelli Öğretimi ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Danışman: Doç. Dr. Bekir Buluç), Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bakırcı, N. ve Türkan, H. K. (2014). Kırım Tatar Masallarında Vatan Anlayışı, 12. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi Kongre Bildirileri (2. Cilt) 30 Ağustos-6 Eylül 2014 (s. 1259-1264), Kazan/Tataristan: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2017). *Sosyal Bilimlerde Bilgisayar Destekli Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bozkurt, E. (2019). Karakter Eğitimi ve Değerler Eğitimi ile İlgili Temel Kavramlar. (Ed. S. Özer). *Karakter ve Değerler Eğitimi* İçinde (s. 5). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çevik, M. (2008). Türkiye’de Batı Masalları ve Çocuklarımız. *Gazi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 0(3), 115-130.
- Danacı, F. E. (2010). Kültürlerarası Etkileşimdeki Rolü Açısından Kırmızı Başlıklı Kız Masallarının Çevirileri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Doç. Dr. Emine Bogenç Demirel), İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dilmaç, B. ve Ulusoy, K. (2020). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Grimm Kardeşler. (2019). *Grimm Masalları*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Güneş, H. (2006). Grimm Masallarının Olumsuz Eğitici Boyutu. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 98-111.
- Gürbüz, S. ve Faruk, Ş. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe Yöntem Analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karakuş, N. ve Deniz, B. (2019). Türk ve Alman Masallarında Yer Alan İletilerin Kişisel Gelişime Katkı Sağlayıcılık Yönünden Karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(3), 1666-1686.
- Kardaş, M. N. ve Çınarcı, M. N. (2018). Dil ve Edebiyat Eğitiminde Temel Disiplinler. (Editörler: M. N. Kardaş ve R. Koç). *Dil ve Edebiyat Eğitimlerinin Temel Kavramları* İçinde (s.13). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.
- Lewin, D. (2020). Between Horror and Boredom: Fairy Tales and Moral Education. *Ethics and Education*, 15(2), 213-231.
- Mert, E. L. (2019). Grimm Kardeşlerden Hayvan Masalları Adlı Resimli Çocuk Kitabında Yer Alan Şiddet, Korku, Baskı ve Ceza Ögelerinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62), 1068-1076.
- Özer, B. (2019). *Karakter ve Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Reinstein, G. (1983). Aesop and Grimm: Contrast in Ethical Codes and Contemporary Values. *Children’s Literature in Education*, 14(1), 44-53.
- Silva, R. S. (2012). Fairy Tales and Moral Values: A Corpus-Based Approach. *BELT Journal*, 3(1), 133-145.
- Wulandari, J. ve Darmojuwono, S. (2021). Adjectives Pertaining to Good and Evil in the Tales of The Brothers Grimm And Their Universal Values. *International Review of Humanities Studies*, 6(1) 157-172.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. H. (2013). Masalların Dönüşü Masalların Dönüşümü: Çağdaş Türk Edebiyatında Grimm Masallarının Metinlerarası Kullanımları (Murathan Mungan Örneği), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Ali Gültekin), Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.